

Hej, det är Beppe

Av KLAS GUSTAFSON

Trettiotvå pastellfärgade damer från Östersund kliver ur bussen, sträcker på benen, rättar till kläderna. De korsar landsvägen och samlas på grässlätten framför museet. På förstubron står Kerstin Wolgers och hälsar välkommen.

Det är slutet av maj, en försiktig försommar dag när luften är hög och solen nästan varm. Säsongen har egentligen inte startat, men pensionärsgруппerna ringer redan, angelägna om att få komma till Beppe Wolgers-museet på Öhn.

Damerna från Östersund sprider sig i rummen; tittar på guldskivorna, ögnar brevet som Evert Taube skrev, betraktar raden av diktsamlingar, läser braskande kvällstidningsrubriker, nyper i nattskjortan från "Godnattstunden".

Några av dem tar rökpaus i gasset ute på tunet.

– Han var ju så mysig!

Långa blickar över Ströms Vattudal, innerskärgårdens öar, bort mot snöklädda fjälltoppar:

– Snacka om att han vart lugn när han kom hit!

– Och vad mycket han hann med! Det hade jag ingen aning om...

Sådana reaktioner har Kerstin Wolgers mött alltsedan hon satte ihop den första Beppe Wolgers-utställningen, till Storsjöyrans i Östersund. År 1999 blev utställningen permanent här på Öhn i Strömsunds kommun i norra Jämtland. Familjen Wolgers köpte år 1969 en gård i byn och tillbringade därefter somrarna och annan ledig tid här. Det var härifrån Beppe Wolgers reste en sommardag år 1986 för att aldrig mer återvända.

Så var skulle Beppe Wolgers museum annars ligga? Och vem skulle annars ha satt samman utställningen, om inte hans livskamrat Kerstin Wolgers?

Tre sommarmånader är museet öppet, sex dagar i veckan. Varje säsong söker sig ungefär 6 000 besökare hit till Öhn. De kommer från Docksta och Möklinta, Sollentuna och Vissefjärda, de kommer från Burträsk, Klövsand och Järfälla. Många har högst personliga ärenden hit, det syns i gästböckerna.

"Tack Beppe att jag fick vara barn när du fanns", skriver en besökare.

"Tack för min barndom, Beppe!" skriver en annan. "När jag var liten

"Beppe. Biografin" kom ut på Albert Bonniers Förlag hösten 2003. Det här är bokens inledningskapitel, något förkortat.

ville jag ha en likadan pappa som Pippi Långstrump!” skriver en tredje.

NÄR EFTERKRIGSTIDENS svenska folkhem förvandlades till mediasamhälle blev landsfadern omodern men Beppe Wolgers fick den nya papparollen.

Han var inte bara Pippis pappa i TV-serier och biograffilmer, han var en vänligt disträ dockpappa i TVs barnprogram, i ”Dunderklumpen” kallas han helt enkelt ”pappa” och han gav röst åt farsan Baloo i Disneys ”Djungelboken”. I filmen ”Hugo och Josefin” är han rent av Gud Fader, det är i alla fall vad Josefin tror.

Innan TV och film gjorde Beppe Wolgers till Sveriges mysiga stor-pappa hade han väckt förargelse som ett av TV-skäggen. Han hade skrivit revyer och texter till en lång rad framgångsrika sänger.

Beppe Wolgers mötte och tog intryck av erfarna underhållare som Karl Gerhard, Zarah Leander, Kar de Mumma och Povel Ramel. I det tidiga 1960-talet var han med om att förlösa en ny artistgeneration. Olle Adolphson och Lill Lindfors skivdebuterade med hans sänger. Han gav Monica Zetterlunds karriär en ny inriktning, sånggruppen Gals and Pals fick en hel repertoar. När Gösta Ekman visade att han kunde vara rolig på scenen hade Beppe Wolgers skrivit texten. Han förlöste Georg Riedel som sångkompositör.

Dessförinnan var han journalist, skrev manus till radions underhållningsprogram och blev själv en välkänd radioröst, var kabaréförfattare, översättare och hade som 24-åring debuterat som poet.

Långt innan han blev allas pappa hette han Bertil, var ett mobbat, tjockt och stammande barn som växte upp utan en egen pappa.

”Jätteroligt att få se att Beppe gjorde så mycket mer än att natta dockor”, har en museibesökare skrivit. Den här boken handlar allra mest om allt det där andra.

HAN FÖDDES I STOCKHOLM 10 november 1928 och dog i Östersund 6 augusti 1986. Jag kände honom inte, mötte honom aldrig, såg honom på scenen blott en gång. När jag inledde arbetet med den här boken skydde jag därför all falsk intimisering och nämnde honom alltid med för- och efternamn: Beppe Wolgers.

Sedan träffade jag hans familj, hans vänner, kolleger och arbetskamrater. Alla pratade om ”Beppe”, precis som han själv. ”Hej, det är Beppe”, brukade han inleda sina radioprogram. Hans publik var Beppe med honom.

Nu har jag umgåtts med denne man nära nog dagligen i ett par års tid, läst hans böcker och artiklar, brev och manuskript, tagit del av radio- och TV-programmen, hört sångerna, sett revyinspelningarna – till och med mött honom i mina drömmar. Dags att lägga bort titlarna, alltså.

När Beppe porträtterade sångdivan Zarah Leander i en tidskrift bad han läsarna om ursäkt för att han nämnde henne vid förnamn, ”det sker inte i snobbig hybris, bara lite i så fall”.

Beppe har egentligen alltid kommit fel i mitt liv. Född 1950 var jag för ung för de första dikterna, kabaréerna, revyerna. När Beppe var

lördagsvärd i TV var jag tonåring och satt verkligen inte hemma i soffan. När han gjorde barnprogram hade jag ännu inte fått egna barn.

Några gånger har han korsat mitt spår. Som 13-åring jublade jag åt TV-skäggens respektlöshet och befriande brott mot etiketten. Och 1950-talets kabarévisor har uppenbarligen fastnat i bakhuvudet, trots att jag inte skaffat skivinspelningarna förrän under arbetet med den här boken. De låter förunderligt välbekanta!

Den som för bara något år sedan frågat efter kulturrevolutionen i mitt liv hade fått ett tveklöst svar: Beatles. Nu är jag inte lika säker.

Stockholms litterära 50-tal formades visserligen i min barndomsstad, men hade för min del lika gärna kunnat utspela sig på en annan planet.

Poeten och dramatikern Lars Forssell, sångaren och kompositören Olle Adolphson, journalisten och författaren Pär Rådström ingick i Bepptes krets. Nu återhör jag deras röster, också de förunderligt välbekanta, trygga som barndomens yllevantar, självklara som linoleum-mattans mönster.

De satt hemma hos Beppe, drack whisky, spelade gitarr och sjöng "Okända djur". Om det visste jag då ingenting och begrep förstås inte att de samtidigt beredde väg för en ny tid, litterärt och musikaliskt. De gjorde sitt för att riva kulturlivets mur mellan högt och lågt, mellan fint och folkligt. Efteråt blev inget sig likt.

Så kanske var det ändå inte John, Paul, George och Ringo som på allvar träffade min ungdoms veka liv, utan Lasse, Olle, Pär och Beppe? I dag har jag hur som helst lättare att känna mig hemma vid Västerbron i den himmelska ron än i Strawberry Fields forever.

Under arbetet med Bepptes biografi har jag återupptäckt den stad som är hans – och min. Vart jag än vänt mig för att söka information har Beppe gjort sig påmind. Oavsett om jag gått till Stockholms stadsbibliotek, Kungliga biblioteket eller Statens ljud- och bildarkiv har jag rört mig i Bepptes kvarter: nära barndomshemmet, matinébiograferna, äventyrlandet Humlegården, skolan, ateljén där han som yngling närde drömmen att bli konstnär...

BEPPE WOLGERS PRODUKTION är stor och rik. Han skrev åtta diktsamlingar, fem prosaböcker, sju barnböcker, mängder av artiklar, recensioner, kåserier och dagsverser i tidningar och tidskrifter. I radio gjorde han under drygt 25 år flera långa programserier – ungefär 130 programtimmar med Beppe finns bevarade i Sveriges Radios arkiv. Den som söker på hans namn i Sveriges Televisions programdatabas får fram över 200 titlar på bevarade program där han på ett eller annat sätt medverkar. Han skrev texter till gott och väl 500 sånger och författade ett stort antal kabaréer och revyer.

Den som vill läsa vad som skrivits om Beppe får söka i såväl Bonniers Litterära Magasin som Allers familjetidning, nog hade han bredd.

Tre av Bepptes böcker bygger på egna upplevelser från 40- och 50-talet, "Mina memoarer del 3", "Mänken över Dalarö" och "Cabaret". Han skrev dem på 1970- och 80-talet, med den vuxne mannens erfarenhet, och berättar ohöjligt subjektivt, med memoarförfattarens rätt att fritt

förfoga över sina minnen. Flera av citaten i den här boken är hämtade från memoarböckerna liksom från de ofta självbiografiska texter han skrev under några års medarbetarskap i Stockholms-Tidningen.

Egentligen handlar allt han skrev om egna upplevelser, Beppe var sitt eget tema. Hågkomster, iakttagelser, hastigt uppsnappade repliker - allt flöt direkt in i dikter och dagsverser, revynummer och TV-program. Under hela sitt liv berättade han om sitt eget liv, och han gjorde det på ett sätt som var personligt snarare än privat, allmängiltigt snarare än självupptaget.

När Olof Lagercrantz år 1958 gav ut en bok om författaren Stig Dagerman reagerade Beppe med en kritisk tidningsartikel. Boken hade gripit honom, men han kunde inte tro på den, leendena saknades: "Varför skall Stig Dagermans vardag avfärdas på ett par rader, varför skall t.ex. hans biobesök, hans radiolyssnande, hans idrottsintresse inte finnas med?"

I den här boken har det fallit sig naturligt att låta Bepptes liv och verk gå omlott, gränsen är inte alltid uppenbar. Biobesöken och radiolyssnandet (men knappast idrottsintresset) var, precis som musiken och måleriet, kärleken och familjen, förutsättningar för hans skapande.

Steget mellan frukostbordet och scenen var kort. Även om han värnade om sin integritet och skydde kändisbegreppet var Privat-Beppe och Yrkes-Beppe ändå en och samma person. Han *kunde* helt enkelt inte förstå sig, säger hans dotter Camilla.

DEN HÄR BOKENS fyra delar har fått namn efter Bepptes adresser, hans hem betydde mycket för honom. *Sveavägen 124* är barndomshemmet som gav trygghet under uppväxten på 1930- och 1940-talen. *Storskärs-gatan 6* är den första egna bostaden, där Beppe arbetade och höll öppet hus för sina konstnärsvänner under 1950-talet. *Vegabacken 5* är villan på Lidingö som manifesterar 1960-talets framgångar som revy-författare och TV-personlighet. *Bränngården* på Öhn i Jämtland var ingen fast adress, men vistelsen där präglade i stort sett allt Beppe gjorde under 1970- och 1980-talen.

Boken bygger på Bepptes efterlämnade produktion samt på många, långa och lustfyllda samtal med hans familj, vänner och arbetskamrater – tack för att ni tog er tid att minnas! ❖